

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ПІДВИЩЕННЯ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Природа функціонування ринкової економіки неминуче формує умови для функціонування економічних суб'єктів в умовах невизначеності, яка описується за допомогою функції ризиків. У сучасних умовах саме держава виступає тим суб'єктом, який покликаний звузити межі невизначеності, таким чином спонукуючи приватних суб'єктів до пожвавлення економічної активності.

Саме тому одним із найважливіших пріоритетів функціонування системи державних органів влади є створення умов для стабільного функціонування національної економіки через систему заходів, спрямовану на зменшення та обмеження всього спектру ризиків, з яким може мати справу приватний іноземний та вітчизняний суб'єкт, проводячи діяльність у рамках національної економі. Забезпечення стабільного функціонування національної економіки особливо складним видається в умовах поєднання високого рівня відкритості економіки країни та підвищення турбулентності глобальної фінансової системи. Саме в таких умовах на даному етапі розвитку знаходиться економіка України. Її високий показник експорту у ВВП сприяє трансформації світових ризиків у національні ризики, які на відміну від національних, джерелами яких є внутрішні фактори, мають об'єктивний вигляд (тобто такими, які неможливо або дуже важко обмежити внутрішніми регулятивними заходами). Більш того, висока чутливість національної економіки України до зовнішніх ризиків обумовлюється не тільки високою питомою вагою експорту, а й безпосередньо структурою національної економіки, а відповідно і структурою експорту.

Структуру ВВП, на наш погляд, можна ототожнити з національною конкурентоспроможністю у тому сенсі, що в сучасних реаліях за умови високої питомої ваги послуг та товарів з високою доданою вартістю в структурі ВВП відкрита економіка є менш уразлива до зовнішніх шоків, що обумовлено унікальністю високотехнологічних продуктів, ринки яких як правило менш схильні до звуження в умовах фінансової кризи. У свою чергу

країни, що виробляють примітивну продукцію, більш вразливі до зовнішніх негативних факторів — це викликано тим, що із зменшенням попиту на світовому ринку конкуренція на ринках примітивної продукції особливо загострюється і країни (у тому числі Україна) з технологічно відсталим виробництвом та порівняно високим рівнем зарплат з країнами конкурентами не в змозі конкурувати. Яскравим прикладом такої ситуації є ситуація, яка склалась наприкінці 2008 на початку 2009 рр., коли українські підприємства хімічної та гірничо-металургійної галузей практично зупинилися, як наслідок падіння світової ціни на продукцію виробництвом, якої вони займаються. При цьому, частка ринків України була перерозподілена між такими країнами, як Росія, Китай, Туреччина, де виробництво аналогічної до української продукції було економічно обґрунтованим навіть за низьких світових цін.

Таким чином, виходячи з умов, які склалися, на наш погляд, функціонування системи державних органів влади повинно бути спрямовано на вирішення не тільки викликів породжених внутрішніми факторами, а й орієнтуватися на послаблення та обмеження уразливості до зовнішніх факторів.

Основні заходи спрямовані на обмеження зовнішніх негативних впливів на економіку країни ми вбачаємо в:

- розробці довгострокової стратегії, спрямованої на виділення пріоритетних галузей, з метою поглиблення міжнародної спеціалізації на виробництво високотехнологічних продуктів, що має включати в себе відновлення роботи науково-дослідницьких інститутів та конструкторських бюро за даними напрямками на умовах державного фінансування або приватного фінансування з пільговим режимом;

- розробці заходів, спрямованих на введення в країні обігу європейської валюти, що унеможливить валютні ризики і як наслідок підвищить інвестиційну привабливість країни та зменшить ризики банківської системи;

- розробці державної програми, направленої на зменшення енергоємності економіки країни, за умови залучення приватних коштів, що матиме безпосередній вплив на рівень національної конкурентоспроможності;

- створенні спеціального державного фонду на зразок, який буде наповнюватися зборами з експорту у часи отримання надприбутків експортерами за рахунок світових цін та, який виступатиме «подушкою» у часи слабкої світової кон'юнктури на ринках примітивних товарів.

Література

1. Смагін В. Л. Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформаційної економіки: Монографія. — К.: КНЕУ, 2008. — 232 с.
2. Сіденко В. Проблеми формування моделі національного економічного розвитку в контексті глобалізації // Вісник КНТЕУ. — 2008. — № 1. — С. 7.
3. Суэтин А. О. О причинах современного финансового кризиса // Вопросы экономики. — 2009. — № 1.
4. Pettis M. The Volatility Machine: Emerging Economies And The Threat of Collapse, Oxford University Press, 2001, — pp. 69 — 73.
5. Financial structure and economic growth: a cross-country comparison of banks, markets, and development / edited by Asli Demirguc-Kunt, Ross Levine, 2004. — 426 p.
6. Koivu Does financial sector development affect economic growth in transition countries? / May 20, 2002 For presentation at the BOFIT seminar.
7. www.oecd.org
8. www.ft.com
9. www.cbonds.info

УДК 330.34.01:330.342(477)

Д. П. Єфремов

УКРАЇНЬСЬКА КРИЗА У СВІТЛІ ТЕОРІЇ ПЕРИФЕРІЙНОГО РОЗВИТКУ

Українська криза має деякі іманентні риси якісного характеру, пояснення яких не вписується в парадигму мейнстріму. Аналіз причин кризи, а також динамізму докризових явищ вимагає залучити до вивчення надбання інших течій світової економічної думки. Альтернативний мейнстріму підхід пропонує школа теорії залежності (залежного розвитку або слабкорозвинутості), яка розглядає процес розвитку не через призму історії західних держав, а з позицій країн Третього світу. Найвидатнішими її представниками є Р. Пребіш, С. Фуртадо, С. Амін, І. Валлерстайн та ін.

Один з важливих висновків, що випливає з їх поглядів, полягає в тому, що економічний розвиток країн Третього світу необхідно розглядати як залежний від розвинутих країн. Залежністю є стан, коли економічне становище однієї групи країн передвизначено розвитком іншої групи країн. Периферійний капіталізм, що